

СВІТ ДИТИНСТВА В ОПОВІДАННІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА «ВІЮТЬ ВІТРИ, ВІЮТЬ БУЙНІ...

НУШ

Очікувані результати навчання:

- учні дізнаються,що таке психологічне оповідання і характер літературного героя;
- чим цікаве дитинство письменника Володимира Винниченка;
- як літературна героїня маніпулює панською дитиною;
- формуватимуть читацькі, комунікативні, літературні компетентності.

мій настрій

Замальовка про письменника

Володимир Винниченко (1880– 1951) народився в м. Єлисаветграді (нині м. Кропивницький).
Прозаїк, драматург, художник, політичний і громадський діяч.
Найвідоміші твори: оповідання «Федько-халамидник»;
роман «Сонячна машина»;
п'єса «Чорна Пантера і Білий Медвідь».

**«Кого у нас читають?
Винниченка.**

**Про кого
скрізь йдуть розмови, як
тільки річ торкається
літератури?**

Про Винниченка.

Кого купують?

Знов Винниченка»

**(Михайло Коцюбинський,
1909 рік)**

**Мужен, на півдні Франції, де останні 15 років життя
Володимир Винниченко творив у своєму «Закутку» (таку
назву й тепер носить його вілла).**

Володимир Винниченко змалку був бешкетником, любив ризик: якось, посперечавшись з однолітками, перепливав широкий ставок (і ледь не втопився!); падав із коня; мав незалежну вдачу; у гімназії не корився інструкціям із виховання «добропорядного російського інтелігента» (у той час Україна входила до складу Російської імперії). Завжди говорив українською, хоч однокласники із заможних родин дорікали йому холопським походженням, дражнили «свинопасом».

Хай там як, а Володя був здібним хлопцем: досконало вивчив латинську,

грецьку, німецьку й французьку мови, багато читав, мав чудову пам'ять,

навчався на «відмінно».

Через брак коштів і революційні погляди, запальний характер і любов до всього українського йому так і не вдалося отримати документи про закінчення гімназії. Згодом він вступив на юридичний факультет Київського університету, став відомим в Україні політиком і письменником.

<https://www.youtube.com/watch?v=JYGvCmNCOaQ>

Володимир Винниченко – художник

В альбомі” Володимир Винниченко – художник” – подано його мистецький доробок: близько півтори сотні творів олійного живопису та графіки, а також картини, подаровані родині Винниченка закордонними українськими художниками і зарубіжними митцями, – цю неоціненну спадщину майстра слова і пензля передала в Україну в 2000-2002-их роках, згідно з заповітом його дружини Розалії Винниченко, Українська Вільна Академія Наук у США.

Літній натюрморт. 1929.
Полотно, олія.

Володимир Винниченко був одним із засновників «Артистичної секції», створеної в квітні 1929 року при Українській громаді в Парижі. Брав уроки малювання, певний вплив на творчість мала мистецька паризька школа «Еколь де Парі».

Травень 2000 -

89 творів Володимира Винниченка передано із США в Україну, через 43 роки після заповіту, полотна зберігаються в Інституті літератури ім. Т. Шевченка НАН України.

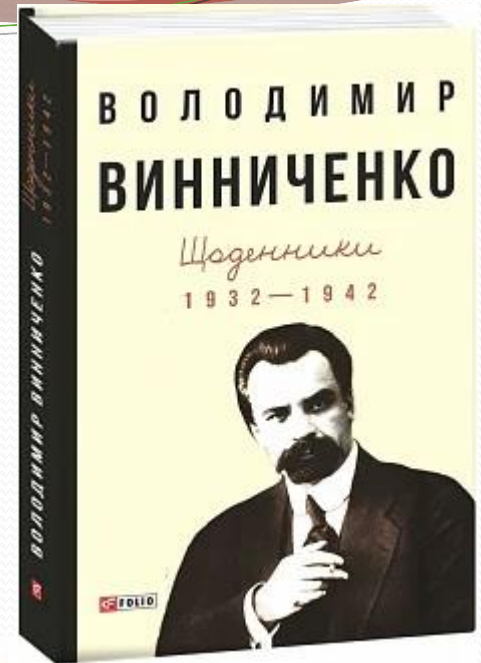

**Портрет дружини.
Полотно, олія.**

Книги письменника

Світ дитинства в оповіданні Володимира Винниченка «Віють вітри, віють буйні...»

Дитинство — період у житті людини, коли вона формується як особистість. Важливу роль у цьому відіграє оточення: батьки, друзі, знайомі, школа.

Гринь — головний герой оповідання «Віють вітри, віють буйні...» — народився в заможній родині.

З перших рядків твору автор дає йому промовисту характеристику: «...він владика, цар і бог над речами й людьми, де слово та плач його — закон для мами, тата, Гаврика, Рябухи-Саньки, кішки Рудьки, собаки Жульки, для всіх стільців, скриньок, щіток...» Із цього опису стає зрозуміло, що хлопчик примхливий, усі його забаганки виконують безвідмовно, але не завжди... Сьогодні батьків удома немає, на господарстві лише наймичка Санька, пізній вечір, у кутках і закутках оселі темрява, яка лякає малого «владику, царя і бога». Й ось у такий момент хлопчик утрачає важелі впливу на бідну Саньку, піддається на її шантаж... У вечірній сцені розкриваються характери й психологія дітей: п'ятирічного хлопчика з панської родини та дев'ятирічної дівчинки-наймички...

Читаємо разом

ВІЮТЬ ВІТРИ, ВІЮТЬ БУЙНІ... Оповідання

Лампадне, кліпотливе, сумовите-сумовите світлечко; від нього так і тхне церковним тягучим дзвоном, смачними маківниками, підсмаженими бубликами з трошки липкою та хрустливою шкуринкою. У хаті вогко, пахне вимитою підлогою, свіжими рядюжками й пиріжками з горохом. По кутках сторожко застигла тиха, таємна півтьма. Тіні ланцюжків од лампадки за кожним кліпанням гноту похитуються, гойдаються на стінах, а святі на іконах ворухаться й закутуються у свої сині та червоні одяги. На печі душно, черінь пече, жене духом глини й розігрітого кожуха. Але Гринь лежить непорушно, тільки голову виставив із-за завісочки в той загадковий, чудний світ, що починається зараз же за піччю. Усе там тепер якесь інше, ніж звичайно: усе ніби таке саме, як удень, — і стіл із клітчатою цератою, і мисник із розбитою Гриньком шибкою, і зелена в рожевих квітках скриня з горбатою спиною, на якій Гринь їздить верхи в Київ, — усе те саме, але якесь воно тепер хитре, приишкле, з одведеними набік очима. Навіть макітра з пиріжками в кутку, накрита рушником, і сама макітра, з якою Гринь у такому щирому приятелюванні, і та щось таке таємне ховає в собі. А що вже ота чорна, чотирикутна дірка дверей до спальні, то на неї просто дивитися неможливо, така вона загадкова та моторошна! І то ж отаке діється в його, Гриньовому, царстві, де він владика, цар і бог над речами й людьми, де слово та плач його — закон для мами, тата, Гаврика, Рябухи-Саньки, кішки Рудьки, собаки Жульки, для всіх стільців, скриньок, щіток, словом, усього, що там є внизу. Він, владика тихенько лежить і не сміє ворухнутися, бо там прийшло щось дужче за нього й панує над усім. І всі кутки, стільці, рядюжки, двері — усе чисто в змові з тим таємним і дужчим. І через те все вороже до нього, Гриня, усе таке потайне, підглядаюче й хитро-застигле. От-от простягнуться з кутка руки та схоплять його. Гринь скошує очі вниз на стіну, де висить одежа. Там щось ворухиться, длубається, вимотується з-під темної купи.

Са-анько! — раптом, несподівано для самого Гриня, зі страхом виривається в нього.

За стіною в маленькій кухні ледве чути брязкіт посуду. Не чує РябухаСанька! Святі на іконах гойдаються собі туди-сюди, як на гойдалці, неначе нічого не помічають. Черевата макітра, накрившись рушником, невинно куняє в кутку. Але вони всі добре знають, що воно там ворухиться в одежі. — Са-а!! Брязкіт зупиняється. Клацає клямка дверей, так солодко, з такою полегкістю, так весело клацає сердита клямка. — Ну, чого там? Який любий, затишний цей набурмосений голос! Гринь не знає, що сказати, знає тільки, що йому невимовно любо й легко чути Саньку. — Ну, чого галасуєш?

— Пи-ить хочу! — То злізь і напийся. Пан який!

То злізь і напийся. Пан який! Гринь хмуриться: ач як вона з ним балакає! Коли б вона не пішла в кухню, він би їй показав! Хоч їй аж дев'ять літ, а йому тільки на Покрову буде шість, та він двох таких, як вона, навкулачки подужає. Бо він — Гринь, а вона — наймичка, Рябуха, попихач. І вона не сміє таким голосом говорити до нього! — Подай сюди води, ти! Рябухо! — Нехай тобі той, що в запічку, подасть!

Словникова скарбничка

Рядюжки — килимки, доріжки, які стелять у кімнаті на долівку.

Черінь — найжаркіше місце на печі.

Паспорт твору “Віють вітри, віють буйні”

Автор – Володимир Винниченко

Рік написання – 1902

Рід літератури – епос

Жанр – оповідання

Тема: найсильніший страх може змусити людину переглянути своє ставлення до інших.

Ідея: утвердження таланту, краси й любові як загальнолюдських цінностей, що й страх можуть розвіяти.

Це оповідання показує, що в моменти слабкості і страху людина здатна знайти в собі людяність і співчуття, навіть до того, кого раніше зневажала.

Головні герої

Гринь — головний герой оповідання, шестирічний хлопчик, який у своїй уяві є “царем і богом” у своїй родині. Але страх перед темрявою змушує його шукати допомоги у тієї, кого він раніше принижував. В оповіданні Винниченко майстерно показує психологічну еволюцію Гриня, який від відчуття влади і зверхності переходить до розуміння своєї залежності від інших, особливо від тієї, кого він раніше зневажав. Автор показує, як страх може змінити людину, змусити її переосмислити своє ставлення до інших і навіть навчити її співчуттю.

Санька — дев’ятирічна дівчинка-наймичка, яку Гринь називає Рябухою (бо вона була ряба). “вона — наймичка, Рябуха, попихач.” Спочатку дівчинка користується своєю перевагою, щоб покарати Гриня за зловтішання, за кпини, за зверхнє ставлення, але врешті-решт проявляє співчуття, розповідаючи йому казку, яка відображає її власне життя.

Запитуємо-відповідаємо

.

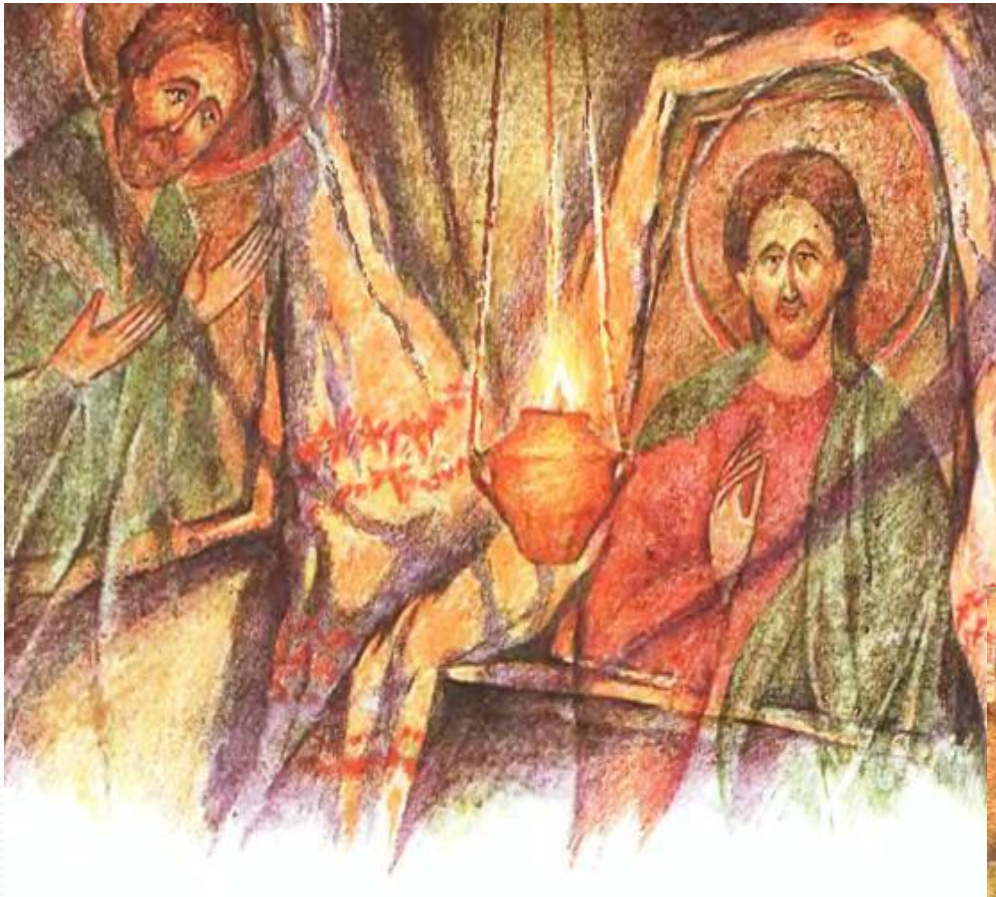
1. У якому столітті, на вашу думку, відбуваються події в оповіданні В. Винниченка «Віють вітри, віють буйні...»? Обґрунтуйте свою думку.

2. Які риси вдачі має Гринь?

3. Охарактеризуйте Саньку (зовнішній вигляд, поведінка, учинки).

4. Яка сцена твору сповнена розуміння, ніжності, доброти? Що розчулило Гриня?

ПЕРЕКАЗ ОПОВІДАННЯ

ТЕСТ

1. Характер літературного героя передають усі наведені фрагменти, ОКРІМ

А «Гринь... підносить руку до Саньчиного лиця і гладить так, як гладить його мама».

Б «У Гриня в куточку на печі... і цукерки, і горіхи, і чотири новенькі копійки».

В «— Саню, а де Жулька? — м'якеньким, улесливим голосочком питає Гринь».

Г «А все ж таки сьогодні він — покірний, плохенький, запобігливий перед нею».

2. Прочитайте рядки. «Черевата макітра, накрившись рушником, невинно куняє в кутку... Клацає клямка дверей, так солодко, з такою полегкістю, так весело клацає сердита клямка».

В уривку НЕМАЄ

А епітета

Б повтору

В гіперболи

Г персоніфікації

3. Правильним є твердження, що «Віють вітри, віють буйні...» — це

А назва казки, яку розповідає Санька Гриневі

Б спогад про відвідини маминої сестри

В елемент пейзажу, що за вікном хати

Г пісня, яку співає Санька для Гриня

Психологічне оповідання. Характер літературного героя

Психологічним називають оповідання, у якому у складних, часто екстремальних життєвих ситуаціях розкривається характер літературного героя.

В. Винниченко в оповіданні «Віють вітри, віють буйні...» простежує внутрішні чинники, які зумовлюють поведінку Гриня й Саньки.

«Чорна, чотирикутна дірка дверей до спальні» моторошна, оте «щось», що може простягнути до нього свої чорні руки з темряви, для Гриня є тією екстремальною ситуацією, у якій якнайкраще розкриваються помисли, почуття, мотиви вчинків, зміна настрою, словом, його душевний стан, психологія.

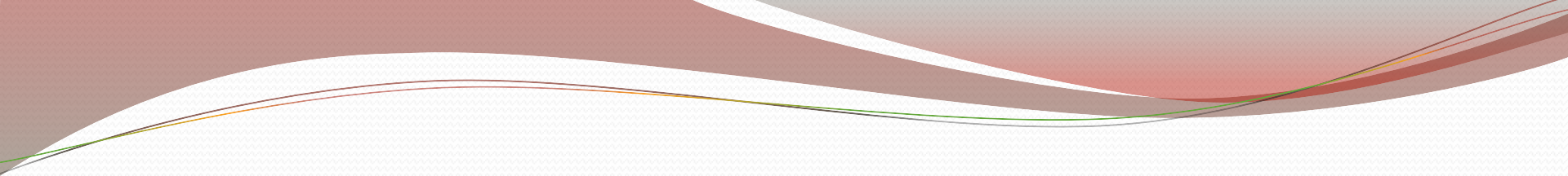
У психологічному оповіданні не події головні, а психологія вчинків людини.

Характер літературного героя — це набір рис, якостей, які відрізняють конкретного персонажа від інших дійових осіб і становлять основу його особистості.

Характер літературного героя змальовано за допомогою його вчинків, думок, слів.

Гринь зухвалий і зверхній. Він то жорстокий (щипає, коле виделкою Саньку, бо повільно тарілку подала), то чуйний (він жаліє Саньку, коли вона розповідає казку про дівчину-сироту).

Гринь боязкий (йому страшно залишатися самому в кімнаті), уміє підлаштовуватися під ситуацію (де й подівся його гонор, коли залишився сам і наймичка стала його єдиним порятунком від домовика). Санька працююча, їй немає часу на розваги, адже хазяйка її поб'є, якщо вчасно не помие посуд; вона хитра, здатна до шантажу; знаючи, що маленький Гринь боїться сам залишатися в кімнаті, вона погоджується бути біля нього лише за цукерки й гроші, отже, вона ще й підприємлива, винахідлива.

Оповідання “Віють вітри, віють буйні...” — це психологічний твір, що досліджує дитячі страхи, боротьбу за владу, і здатність до співчуття. Винниченко піднімає важливі питання про взаємини між людьми, про життя в різних матеріальних умовах, і показує, як навіть маленькі діти можуть навчитися розуміти і поважати один одного через спільні випробування.

Поміркуємо разом

Якщо людина відчуває душевний дискомфорт, їй не подобаються свої ж учинки, вона не задоволена собою, помічає, що через неї потерпають близькі люди, то до кого їй потрібно звернутися?

Що ви знаєте про цю професію?

РОБОТА В ГРУПАХ

- Чи цікаво читати психологічні твори?
Чому?
- Що в характерах Гриня й Саньки вам сподобалося?
- У яких кольорах ви «побачили» оповідання В. Винниченка «Віють вітри, віють буйні...»?

Домашнє завдання

**Підручник «Українська література»
О. Авраменко 2024, К. «Ранок»ст.83-93**

Підготуйтеся до виразного читання за ролями визначеного
учителькою уривка з оповідання В. Винниченка «Віють
вітри, віють буйні...»

